Lietas arhīva Nr. A42-01678-17
ECLI:LV:ADRJJTN:2017:1123.A420167817.1.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2017.gada 23.novembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis M.Birkmanis,

piedaloties pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BAUSKAS DZĪVE" pārstāvjiem zvērinātam advokātam Andrim Tauriņam un prokūristam /pers. A/, atbildētājas Iecavas novada pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Iecavas novada domes pārstāvei Gitai Kravalai un iestādes atzinuma sniegšanai – Konkurences padomes pārstāvjiem Antim Apsītim un Ditai Dzērviniecei,

atklātā tiesas sēdē Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BAUSKAS DZĪVE" pieteikumu par Iecavas novada domes faktiskās rīcības, izdodot plašsaziņas līdzekli, kurā publicētas trešo personu reklāmas un sludinājumi, atzīšanu par prettiesisku un tās pārtraukšanu, kā arī zaudējumu atlīdzinājumu 33 328 *euro*.

Aprakstošā daļa

[1] 2016.gada 29.janvārī pieteicēja sabiedrība ar ierobežotu atbildību „BAUSKAS DZĪVE" vērsās Iecavas novada domē (turpmāk – dome) ar iesniegumu, lūdzot nekavējoties izbeigt domes faktisko rīcību, proti, laikrakstā „Iecavas Ziņas" publicējot reklāmas, sludinājumus un uz pašvaldības funkcijām neattiecināmus rakstus. Tāpat lūgts atlīdzināt pieteicējai zaudējumus.

Dome pagarināja atbildes sniegšanas termiņu līdz gadam. Izskatot pieteicējas sūdzību, Administratīvā rajona tiesa ar 2016.gada 25.jūlija lēmumu sūdzību apmierināja, atzina termiņa pagarināšanu par prettiesisku un uzdeva domei līdz 2016.gada 15.augustam izskatīt pieteicējas 2016.gada 29.janvāra iesniegumu pēc būtības.

2016.gada 15.augustā dome pieņēma lēmumu Nr.3-17/13-898 (turpmāk – Lēmums), norādot, ka, izdodot laikrakstu „Iecavas Ziņas", tās faktiskā rīcība ir tiesiska un nav pamata pieteicējas prasīto zaudējumu atlīdzināšanai.

[2] Pieteicēja vērsās Administratīvajā rajona tiesā, lūdzot: atzīt par prettiesisku Lēmumu; konstatēt, ka dome, izdodot laikrakstu „Iecavas Ziņas", ir rīkojusies prettiesiski; aizliegt domei turpmāk izdot laikrakstu „Iecavas Ziņas", izslēdzot to no Masu informācijas līdzekļu reģistra; aizliegt domei izdot jebkādu citu plašsaziņas līdzekli, kurā publicēti uz pašvaldības funkcijām neattiecināmi raksti, kas atgādina žurnālistikas žanra darbu un neatkarīgu mediju, vai kura nosaukumā lietoti tādi maldinoši apzīmējumi kā „avīze", „laikraksts", „vēstis", „ziņas", „vēstnesis" u.tml.; aizliegt domei izdot jebkādu citu plašsaziņas līdzekli, kurā publicētas trešo personu reklāmas un sludinājumi; atlīdzināt pieteicējai nodarītos zaudējumus 33 328 *euro*; publiski atvainoties pieteicējai par atbildes savlaicīgu nesniegšanu un to, ka dome bija vērsusies policijā ar iesniegumu par kriminālprocesa uzsākšanu pret pieteicēju.

Pieteikumā citastarp norādīts, ka dome pārkāpusi informēšanas pienākumu un mediju neatkarības principu, kā arī veikusi neatļautu saimniecisko darbību un īstenojusi negodīgu konkurenci mediju tirgū, tādējādi nodarot pieteicējai zaudējumus.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2016.gada 17.oktobra lēmumu atteikts pieņemt pieteicējas pieteikumu.

Pieteicēja iesniegusi blakus sūdzību, lūdzot atcelt tiesneša lēmumu un lemt par lietas ierosināšanu.

Ar Augstākās tiesas 2017.gada 13.februāra lēmumu nolemts atcelt Administratīvās rajona tiesas tiesneša 2016.gada 17.oktobra lēmumu daļā, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu daļā, kurā lūgts aizliegt domei izdot jebkādu citu plašsaziņas līdzekli, kurā publicētas trešo personu reklāmas un sludinājumi un daļā, ar kuru atteikts pieņemt pieteikumu daļā par pieteicējai nodarīto zaudējumu 33 328 *euro* atlīdzināšanu.

[4] 2017.gada 27.februārī Administratīvajā rajona tiesā, pamatojoties uz pieteicējas pieteikumu, ierosināta administratīvā lieta par domes faktiskās rīcības, izdodot plašsaziņas līdzekli, kurā publicētas trešo personu reklāmas un sludinājumi, atzīšanu par prettiesisku un tās pārtraukšanu, kā arī zaudējumu atlīdzinājumu 33 328 *euro* apmērā.

Pamatojoties uz tiesas pieprasījumu, pieteicēja iesniegusi pierādījumus, kas pieteicējas ieskatā apliecina nopietna apdraudējuma pastāvēšanu pieteicējas izdotajam laikrakstam.

[4.1] Pieteicēja norāda, ka, izdodot laikrakstu „Iecavas Ziņas", kurā publicētas maksas reklāmas, sludinājumi un uz pašvaldības funkcijām neattiecināmi raksti, dome rīkojas nelikumīgi. Šādai nelikumīgai rīcībai ir būtiska negatīva ietekme uz laikraksta „Bauskas Dzīve" darbību, kas rada faktiskas sekas – finansiāli novērtējamus zaudējumus neiegūtās peļņas veidā. Salīdzinošā analīze liecina, ja dome neveiktu prettiesisku saimniecisko darbību mediju tirgū, pieteicējas ienākumi no reklāmām un abonentu maksām Iecavas novadā būtu līdzīgi ienākumiem Bauskas, Rundāles un Vecumnieku novados, jo šajos novados pašvaldību informatīvie izdevumi ir bez maksas un tajos netiek ievietota trešo personu reklāma. Dome ar savu rīcību būtiski ierobežo pieteicējas darbību Iecavas novadā, apdraud tās eksistenci un kvalitatīvu žurnālistiku. Šādā veidā pieteicējas darbība Iecavas novadā var palikt nerentabla un novest pie žurnālistiskās darbības pārtraukšanas Iecavas novadā.

Tā kā laikraksta „Iecavas Ziņas" cena ir daudzkārt zemāka, nekā tai būtu jābūt normāla tirgus apstākļos, ir acīmredzama saikne starp domes rīcību un pieprasījumu pēc laikraksta „Bauskas Dzīve". Tā kā dome ar laikrakstu „Iecavas Ziņas" imitē brīvu presi, gan saturiski, gan stilistiski, un piedāvā šo laikrakstu par tirgus apstākļiem nesamērīgi zemu cenu, laikrakstam „Bauskas Dzīve" konkurētspēja acīmredzami mazinās. Līdzīgus secinājumus var izdarīt arī par reklāmdevēju interesi publicēt reklāmas laikrakstā „Iecavas Ziņas", jo reklāmas laukumu cenas šajā laikrakstā ir būtiski zemākas nekā

tirgus cenas. Šādos apstākļos reklāmdevēji ir ieinteresēti publicēt reklāmas laikrakstā „Iecavas Ziņas", nevis laikrakstā „Bauskas Dzīve", kas ir spiesta strādāt pēc tirgus ekonomikas likumiem. Tādējādi pastāv tieša cēloņsakarība starp domes prettiesisko rīcību un pieteicējas zaudējumiem neiegūtās peļņas veidā.

[4.2] Pieteicēja norāda, ka laikraksta „Iecavas Ziņas" lasītāju skaits laika posmā no 2012.gada līdz 2017.gadam palicis nemainīgs, proti, izdevums tiek drukāts 1000 eksemplāros. Savukārt laikraksta „Bauskas Dzīve" abonentu skaita kritums Iecavā ir vairāk kā - 9 % gadā. 2016.gadā laikraksta „Bauskas Dzīve" lasītāju skaits Iecavā attiecīgi bija 221.

Lai arī laikraksta „Bauskas Dzīve" abonentu skaita kritums ir novērojams arī citos novados, tomēr daudz būtiskāks tas ir Iecavā. Piemēram, 2014.gadā Iecavā laikraksta „Bauskas Dzīve" abonentu skaita kritums bija - 10 %, kamēr kopumā - 3,2 %.

Šādu situāciju pieteicēja izskaidro ar apstākli, ka reklāmas devējiem ir daudzkārt izdevīgāk publicēt reklāmas pašvaldības izdevumā „Iecavas Ziņas", nevis laikrakstā „Bauskas Dzīve". Pateicoties negodīgi piešķirtajam pašvaldības finansējumam, izdevumu „Iecavas Ziņas" ir iespējams pastāvīgi izdot 1000 eksemplāros. Tas nodrošina pastāvīgu reklāmas devēju interesi par izdevumam „Iecavas Ziņas" un par sliktu laikrakstam „Bauskas Dzīve". Nepārtrauktās pašvaldības līdzekļu dotācijas dēļ „Iecavas ziņas" var šķist kā pastāvīgāks „sadarbības partneris" reklāmas pakalpojumu jomā, jo „Iecavas Ziņas" nedarbojas atbilstoši brīva tirgus principiem. Turklāt reklāmas izcenojumi, kā tas norādīts pieteikumā, izdevumā „Iecavas Ziņas" ir daudz zemāki nekā laikrakstos, kuriem jākonkurē pēc tirgus ekonomikas principiem. Tas mazina abonentu skaitu laikrakstam „Bauskas Dzīve" un līdz ar to arī ienākumus no reklāmas, tādā veidā radot „apburto loku", ka mazāks lasītāju skaits piesaista mazāku reklāmas devēju interesi, un otrādi. Laikraksts „Bauskas Dzīve" nevar piedāvāt tik zemas reklāmas laukumu cenas, kā pašvaldības izdevums „Iecavas Ziņas", jo tas nesaņem pašvaldības dotācijas.

[4.3] Pieteicēja aprēķinājusi no internetā publicētājiem izdevuma „Iecavas Ziņas" eksemplāriem reklāmas laukumus, kuri netiek publicēti laikrakstā „Bauskas Dzīve". Vidēji 61,8 % izdevumā „Iecavas Ziņas" publicēto reklāmu netiek publicētas laikrakstā „Bauskas Dzīve". Tas apliecina reklāmas devēju neieinteresētību publicēt reklāmas par tirgus cenām laikrakstā „Bauskas Dzīve". Reklāmas devējiem ir daudzkārt izdevīgāk publicēt reklāmas izdevumā „Iecavas Ziņas", kam ir stabils lasītāju skaits un būtiski zemāki reklāmas izcenojumi. Šāda situācija ir iespējama tikai tādēļ, ka Iecavas novada dome negodīgi konkurē ar privāto mediju. Kā norādījusi Konkurences padome, papildu finansējums no pašvaldības budžeta pašvaldības izdevumus nostāda izdevīgākā stāvoklī nekā privātos, tādējādi kropļojot konkurenci (*lietas 136.lapa*).

Pieteicējai nav citu iespēju pierādīt būtisku apdraudējumu, kā vien vēršot tiesas uzmanību uz laikraksta „Bauskas Dzīve" lasītāju skaita izmaiņām Iecavas novadā, un salīdzinot šo tendenci ar situāciju citos novados un salīdzinot ar izdevuma „Iecavas Ziņas" lasītāju skaita izmaiņām, kurš nav spiests darboties konkurences apstākļos. Pieteicēja neuzskata, ka šajā stadijā tai būtu jāiesniedz pierādījumi, ka tā darbība Iecavas novadā būtu izbeigta. Tas būtu absurdi un pretrunā ar Administratīvā procesa principiem, kas dod tiesības aizskārumu novērst. Ar pierādījumiem apstiprinātās pieprasījuma tendences pēc laikraksta „Bauskas Dzīve" un izdevuma „Iecavas Ziņas" apstiprina, ka, šādām tendencēm turpinoties, pieteicēja būs spiesta pārtraukt laikraksta „Bauskas Dzīve" darbību Iecavas novadā, jo tirgus apstākļos tas nespēs uzturēt laikraksta izdošanu novadā, kurā pašvaldība nestrādā pēc tādiem pašiem tirgus principiem un kropļo konkurenci.

[4.4] Ar Konkurences padomes 2017.gada 24.marta vēstuli Nr.5-17/403 Konkurences padome apstiprina, ka 2015.gadā pieteicēja konsultējās ar Konkurences padomi par minēto situāciju. Izvērtējot pieteicējas un tās juridiskās palīdzības sniedzēju paskaidrojumus un viņu rīcībā esošo informāciju par minēto situāciju, Konkurences padome norādīja, ka tās ieskatā nav pieļaujama pašvaldību izdevumu konkurēšana ar privātajiem medijiem gan pēc satura, gan arī reklāmas un sludinājumu tirgū.

[5] Dome tiesā iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos pieteicējas pieteikumu neatzīst, atsaucoties uz Lēmumā norādīto pamatojumu, papildus paskaidrojot turpmāk minēto.

[5.1] Augstākā tiesa, pieņemot lēmumu saistībā ar iesniegto blakus sūdzību, jau analizējusi pieteicējas iesniegtos aprēķinus un lietā esošos dokumentus un lēmusi, ka pēc tiem nevar secināt, ka laikraksta „Iecavas Ziņas" darbība reklāmas tirgū nopietni apdraud pieteicējas izdotā laikraksta pastāvēšanu.

[5.2] Iecavas novada teritorijā laikraksts „Iecavas Ziņas" ir vienīgais plašsaziņas līdzeklis, kuram ir reģionālā medija statuss.

[5.3] Dome novērojusi, ka reklāmas ievietotāji vēlas sasniegt konkrētu auditoriju, nevis izmantot lētāku izcenojumu, ko pierāda fakts, ka ir reklāmdevēji, kas savus sludinājumus publicē gan pieteicējas izdotajā laikrakstā, gan laikrakstā „Iecavas Ziņas".

[5.4] Laikraksta „Iecavas Ziņas" nolikumā noteikts, ka maksas sludinājumu un reklāmu apjoms nedrīkst pārsniegt 25 % no attiecīgā avīzes numura apjoma. Pēc reklāmdevēju lūguma laikrakstā netiek ievietotas papildus lapas, bet gan viņiem tiek norādīti citi tuvākie mediji, kuros var publicēt reklāmas.

[5.5] Pašvaldībām neviens normatīvais akts neaizliedz savos laikrakstos publicēt reklāmas, sludinājumus, paziņojumus, kas pārsvarā ir sociāla rakstura.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 12.aprīļa lēmumu nolemts pieaicināt lietā Konkurences padomi atzinuma sniegšanai, uzdodot Konkurences padomei iesniegt tiesā rakstveidā sagatavotu viedokli (atzinumu) par to, vai domes faktiskā rīcība, izdodot plašsaziņas līdzekli „Iecavas Ziņas", kurā publicētas trešo personu reklāmas un sludinājumi, apdraud pieteicējas izdotā plašsaziņas līdzekļa „Bauskas Dzīve" pastāvēšanu, rada tiesisko interešu aizskārumu un būtisku tiesību aizskārumu un vai domei būtu jāierobežo vai jāpārtrauc komercreklāmu un sludinājumu publicēšanu plašsaziņas līdzeklī „Iecavas Ziņas".

2017.gada 18.maijā tiesā no Konkurences padomes saņemts 2017.gada 15.maija Konkurences padomes atzinums. Konkurences padome atzinusi, ka atšķirīgie apstākļi, kādos privātpersona un pašvaldība darbojas, izdodot par patērētājiem un reklāmas devējiem vienā reģionā konkurējošus laikrakstus, rada laikraksta „Bauskas Dzīve" būtisku tiesību aizskārumu un apdraud tā pastāvēšanas iespējas. Tāpēc situācijā, kad tirgū ir pietiekama konkurence, kurā pastāv jau privāts plašsaziņas līdzeklis „Bauskas Dzīve", kas spēj nodrošināt patērētāju (klientu) vajadzības, nav pieļaujams, ka dome, izdodot savu informatīvo izdevumu, iesaistās reklāmas un sludinājumu tirgū. Līdz ar to Konkurences padome uzskata, ka domei būtu jāpārtrauc reklāmu un sludinājumu publicēšana plašsaziņas līdzeklī „Iecavas Ziņas".

[7] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji prasījumu daļā par domes faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un tās pārtraukšanu uzturēja, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem. Attiecībā par prasījumu par zaudējumu atlīdzinājumu norādīja, ka prasījums tiek uzturēts daļā par zaudējumu 17 848 *euro* atlīdzinājumu, papildus paskaidrojot, ka no prasījuma par zaudējumu atlīdzinājumu izslēgtas abonentu maksas, prasot atlīdzināt tikai reklāmu un sludinājumu samaksu.

[8] Domes pārstāve prasījumu neatzina, balstoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumos ietverto pamatojumu.

[9] Konkurences padomes pārstāvji norādīja, ka uztur viedokli, kas ir pausts atzinumā. Domei būtu jāpārtrauc sava komercdarbība reklāmu un sludinājumu publicēšanā.

Motīvu daļa

[10] Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka pieteikums daļā ir pamatots un apmierināms, bet daļā nepamatots un noraidāms.

[11] Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta septītajā daļā noteikts valsts pārvaldes pienākums informēt sabiedrību par savu darbību. Tas attiecas it īpaši uz to sabiedrības daļu un tām privātpersonām, kuru tiesības vai tiesiskās intereses īstenotā vai plānotā darbība skar vai var skart.

Likums „Par pašvaldībām" detalizētāk paredz tos gadījumus, kad un kā pašvaldībai ir pienākums informēt sabiedrību par pieņemtajiem lēmumiem. Tā, piemēram, likuma 26.panta trešā daļa nosaka, ka domes lēmumi un domes sēžu protokoli ir publiski pieejami. Domes lēmumus publicē pašvaldības mājaslapā internetā ne vēlāk kā trešajā darbdienā pēc to parakstīšanas dienas. Pieejamību domes lēmumiem un domes sēžu protokoliem nodrošina, ievērojot normatīvajos aktos noteiktos informācijas pieejamības ierobežojumus. Likuma 45.panta piektā daļa paredz, ka novada domes saistošos noteikumus un to paskaidrojuma rakstu publicē oficiālajā izdevumā „Latvijas Vēstnesis" vai vietējā laikrakstā, vai bezmaksas izdevumā. Novada dome pieņem saistošos noteikumus, kuros nosaka saistošo noteikumu publicēšanas vietu. Savukārt likuma $61.^2$ pants paredz pašvaldības pienākumu informēt sabiedrību par publiskās apspriešanas rezultātiem, paredzot, ka pašvaldībai ir pienākums apkopot paustos viedokļus un publicēt informatīvu ziņojumu (kopsavilkumu) par apspriešanas rezultātiem pašvaldības domes mājaslapā internetā un vietējā laikrakstā vai bezmaksas izdevumā (trešā daļa) un publicēt domes pieņemto lēmumu, kurā izmantoti publiskās apspriešanas rezultāti, pašvaldības domes mājaslapā internetā un vietējā laikrakstā vai bezmaksas izdevumā (ceturtā daļa).

Tātad likums uzliek ne tikai pienākumu informēt sabiedrību par pašvaldības darbu un tās pieņemtajiem lēmumiem, bet arī nosaka veidus, kādā informācija sniedzama. Vienlaikus noteiktos gadījumos paredzot pašvaldībai rīcības brīvību, kādā veidā sabiedrība būtu informējama.

[12] Laikraksts „Iecavas Ziņas" ir reģistrēts Masu informācijas līdzekļu reģistrā 1995.gada 7.februārī ar reģ. /numurs A/. Atbilstoši Masu informācijas līdzekļu reģistrā esošajām ziņām, tā īpašnieks un vienlaikus izdevējs ir dome. Tas ir periodisks izdevums, kas tiek izplatīts Iecavas novadā un tā uzdevums ir informācijas sniegšana par pašvaldības aktualitātēm *(lietas 32., 33.lapa)*. Laikraksts tiek dotēts no pašvaldības budžeta līdzekļiem.

Lietā nav strīda, ka domei ir pienākums informēt sabiedrību par savu darbību, kas izriet no labas pārvaldības principa, Valsts pārvaldes iekārtas likuma un likuma „Par pašvaldībām". Šī pienākuma izpildi dome, tostarp, veic ar laikraksta „Iecavas Ziņas" starpniecību.

[13] No lietas materiāliem konstatējams, ka laikrakstā „Iecavas Ziņas" ne tikai tiek ievietota informācija par domes darbu un tās pieņemtajiem lēmumiem, bet ievietoti arī žurnālistiska rakstura materiāli – ziņas, reportāžas, viedokļi un intervijas, kā arī trešo personu reklāmas un sludinājumi.

Atbilstoši Augstākās tiesas noteiktajam – lietā pieļaujamā prasījuma priekšmetam, tiesai jāizšķir, vai domes rīcība izdod laikrakstu „Iecavas Ziņas" un publicējot laikrakstā trešo personu reklāmas un sludinājumus nopietni apdraud laikraksta „Bauskas Dzīve" pastāvēšanu (*sk. Augstākās tiesas 2017.gada 13.februāra lēmuma lietā SKA-613/2017 13.punktu*).

Tātad tiesai vispirms jānoskaidro, vai laikraksta „Iecavas Ziņas", kas ir publiskas personas izdots plašsaziņas līdzeklis, darbība reklāmas tirgū, publicējot reklāmas un sludinājumus, ir pieļaujama.

[14] Dome savu rīcību, atļaujot publicēt laikrakstā „Iecavas Ziņas" trešo personu reklāmas un sludinājumus, pamato ar likuma „Par pašvaldībām" 12.pantu, kas nosaka, ka pašvaldības attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju interesēs var brīvprātīgi realizēt savas iniciatīvas ikvienā jautājumā, ja tas nav Saeimas, Ministru kabineta, ministriju, citu valsts pārvaldes iestāžu, tiesas vai citu pašvaldību kompetencē vai arī ja šāda darbība nav aizliegta ar likumu.

Lietā nav strīda, ka normatīvie akti tiešā tekstā neaizliedz pašvaldībām izdot laikrakstus, kā arī nenosaka nekādus saturiskus ierobežojumus. Kā to atzinusi arī Augstākā tiesa, normatīvajos aktos nav regulēta publiskas personas dibinātu un ar tās budžeta līdzekļiem dotētu laikrakstu darbība (*sk. Augstākās tiesas 2017.gada 13.februāra lēmuma lietā SKA-613/2017 8 .punktu*). Tāpēc tas, kādi noteikumi jāievēro likuma klusēšanas gadījumā, jāsecina no Latvijas Republikas Satversmē nostiprinātajiem vispārējiem tiesību principiem. Proti, principiem, kas ietverti Satversmes ievada 4.rindkopā un 1.pantā (tostarp, demokrātijas virsprincips, kura sastāvdaļa ir arī labas pārvaldības princips: *sk. Satversmes tiesas 2009.gada 19.maija sprieduma lietā Nr.2008-40-01 16.punktu*), kā arī 100.pantā, kas garantē vārda un izteiksmes brīvību, kas ietver arī preses brīvību (*sk. Satversmes tiesas 2003.gada 5.jūnija sprieduma lietā Nr.2003-02-0106 secinājumu daļas 1.punktu*).

[15] Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmā daļa nosaka, ka valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām. Tā darbojas normatīvajos aktos noteiktās kompetences ietvaros. Valsts pārvalde savas pilnvaras var izmantot tikai atbilstoši pilnvarojuma jēgai un mērķim.

Likuma „Par pašvaldībām" 15.pants nosaka pašvaldību autonomās funkcijas. Šajā pantā minētajām funkcijām ir publiski tiesisks raksturs. Reklāmas pakalpojumu sniegšana vai laikrakstu izdošana, nodrošinot trešo personu reklāmu un sludinājumu ievietošanu, šajā uzskaitījumā nav minēta.

Secināms, ka dome, atļaujot trešo personu reklāmu un sludinājumu ievietošanu laikrakstā „Iecavas Ziņas", ir rīkojusies privāto tiesību jomā.

[16] Valsts pārvaldes iekārtas likuma 87.panta pirmajā daļā noteikts, ka publiska persona privāto tiesību jomā darbojas šādos gadījumos: veicot darījumus, kas nepieciešami tās darbības nodrošināšanai (1.punkts), sniedzot pakalpojumus (2.punkts), dibinot kapitālsabiedrību vai iegūstot līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā (3.punkts).

Kā to konstatējusi Konkurences padome savā atzinumā, tas, ka laikrakstu „Iecavas Ziņas" ir iespējams abonēt ar Latvijas Pasts starpniecību par 0,85 *euro* mēnesī, laikraksts ir nopērkams Latvijas Pasta nodaļās, veikalos „Maxima", „Cēsinieki", „Mego", degvielas uzpildes stacijā „Neste" un „Narvesen" preses kioskos, kā arī tas, ka laikrakstā reklāmas un sludinājumi tiek publicēti par maksu, liecina par domes veikto komercdarbību.

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmās daļas 1.punktu, ciktāl likumā nav noteikts citādi, publiska persona savu funkciju efektīvai izpildei var dibināt kapitālsabiedrību vai iegūt līdzdalību esošā kapitālsabiedrībā, ja tiek novērsta tirgus nepilnība – situācija, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu attiecīgajā jomā.

Neskatoties uz to, ka dome nav dibinājusi kapitālsabiedrību laikraksta „Iecavas Ziņas" izdošanai, atzīstams, ka uz domes rīcību ir attiecināmi Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88.panta pirmās daļas 3.punkta nosacījumi.

[17] Atzīstams, ka nenoliedzami sabiedrībai pastāv interese ievietot plašsaziņas līdzekļos, tostarp laikrakstos, reklāmas un sludinājumus.

Vērtējot to, vai Iecavas novadā bija, vai ir konstatējama tirgus nepilnība, kad tirgus nav spējīgs nodrošināt sabiedrības interešu īstenošanu – reklāmu un sludinājumu ievietošanu plašsaziņas līdzeklī, ir vērā ņemams, ka laikraksts „Bauskas Dzīve" ir reģistrēts Masu informācijas līdzekļu reģistrā

1992.gada 7.februārī ar reģ. Nr./numurs B/. Atbilstoši Masu informācijas līdzekļu reģistrā esošajām ziņām, tas ir periodisks izdevums, kas tiek izplatīts Latvijas Republikā un tā uzdevums ir Bauskas rajona notikumu atspoguļojums *(lietas 30., 31.lapa)*.

Tātad laikraksts „Bauskas Dzīve" pastāvējis un ticis izdots pirms tika izveidots un Masu informācijas līdzekļu reģistrā reģistrēts laikraksts „Iecavas Ziņas". Laikraksta „Bauskas Dzīve" mērķauditorija ir bijušā Bauskas rajona iedzīvotāji. Pēc novadu reformas minētā teritorija aptver Bauskas, Rundāles, Vecumnieku un arī Iecavas novadu. Kā to norādījusi pieteicēja, un par ko lietā strīds nepastāv, laikraksta „Bauskas Dzīve" mērķis ir Bauskas, Rundāles, Vecumnieku un Iecavas novadu notikumu un problēmu atspoguļojums.

Izskatāmajā gadījumā tiesa nekonstatē tirgus nepilnību, kas būtu pamats domei lemt par reklāmu un sludinājumu ievietošanu tās izdotajā laikrakstā, iesaistoties komercdarbībā. Šāda nepieciešamība nekad nav pastāvējusi un nepastāv arī šobrīd. Dome nav iesniegusi pierādījumus, ka pirms lēmuma pieņemšanas, laikrakstā „Iecavas Ziņas" publicēt arī reklāmu un sludinājumu, tā būtu veikusi tirgus izpēti par sabiedrības interešu vajadzību nodrošinājumu un pieejamību reklāmas pakalpojumu jomā.

[18] Laikraksts „Bauskas Dzīve", kā privāts plašsaziņas līdzeklis, Iecavas novadā nodrošina sabiedrības vajadzības ievietot tās izdotajā laikrakstā reklāmu un sludinājumus. Līdz ar to iztrūkst likumā definētais nosacījums – tirgus nepilnība, kas ir priekšnoteikums, lai publiska persona – izskatāmajā gadījumā dome, varētu iesaistīties komercdarbībā.

Šādos apstākļos secināms, ka nav pieļaujama laikraksta „Iecavas Ziņas", kas ir publiskas personas izdots plašsaziņas līdzeklis, darbība reklāmas tirgū, publicējot reklāmas un sludinājumus. Domes rīcība, publicējot laikrakstā „Iecavas Ziņas" trešo personu reklāmas un sludinājumus, ir atzīstama par prettiesisku.

[19] Tālāk tiesai jānoskaidro, vai domes rīcība, izdodot laikrakstu „Iecavas Ziņas" un publicējot laikrakstā trešo personu reklāmas un sludinājumus, nopietni apdraud laikraksta „Bauskas Dzīve" pastāvēšanu.

[20] No lietas materiāliem tiesa konstatē, ka reklāmas laukuma cena laikrakstā „Iecavas Ziņas" ir 0,43 *euro* par 1 cm^2, laikrakstā „Bauskas Dzīve" 1,12 *euro* par 1 cm^2. Līdzjūtību sludinājumu cena laikrakstā „Iecavas Ziņas" ir 3,47 *euro* par 1 cm^2, laikrakstā „Bauskas Dzīve" 9,68 *euro* par 1 cm^2.

Melnbaltas reklāmas laukumu cenas apkārtējos Zemgales reģiona laikrakstos (bez 21% PVN): „Staburags" 1,12 *euro* par 1 cm^2, „Ogres Vēstis Visiem" 0,70 *euro* par 1 cm^2, „Rīgas Apriņķa Avīze" 1,14 *euro* par 1 cm^2, „Zemgales Ziņas" 1,25 *euro* par 1 cm^2. Vienas līdzjūtības cena privātpersonām apkārtējos Zemgales reģiona laikrakstos (ar 21% PVN): „Ogres Vēstis Visiem" 12,10 *euro* par 1 cm^2; „Staburags" 12,10 *euro* par 1 cm^2; „Rīgas Apriņķa Avīze" 6,88 *euro* par 1 cm^2; „Zemgales Ziņas" 10,33 *euro* par 1 cm^2.

Secināms, ka reklāmas un sludinājumu ievietošana laikrakstā „Iecavas Ziņas" ir gandrīz trīs reizes lētāka, nekā laikrakstā „Bauskas Dzīve" un citos apkārtējos Zemgales reģiona laikrakstos. Vienlaikus salīdzinot laikraksta „Bauskas Dzīve" reklāmas un sludinājumu laukumu cenas ar citu apkārtējos Zemgales reģiona laikrakstu noteiktajām cenām, atzīstams, ka tās atbilst vidējām tirgus cenām un nekas neliecina par to, ka tās būtu nepamatoti paaugstinātas. Dome nav arī izteikusi iebildumus par pieteicējas sniegto informāciju. Tas liecina, ka veiktais salīdzinājums ir objektīvs.

[21] Laikraksts „Bauskas Dzīve", kā privātais mēdijs, darbojas pēc tirgus principiem, kas savus ienākumus ievērojamā mērā gūst no komercreklāmas un sludinājumiem. Saprotami, ka laikraksts „Bauskas Dzīve" nevar piedāvāt tik zemas reklāmas un sludinājumu laukumu cenas, kā domes izdotais laikraksts „Iecavas Ziņas", jo nesaņem dotācijas.

Viennozīmīgi reklāmas devēji ir ieinteresēti sasniegt savu mērķauditoriju tērējot pēc iespējas mazāk naudas līdzekļus šim mērķim. Tādējādi dabiski veidojas situācija, ka reklāmdevēji, kā savu sadarbības partneri izvēlas laikrakstu „Iecavas Ziņas". Šāda izvēle ir izskaidrojama ar racionāliem argumentiem, jo reklāmas un sludinājumu laukumu cenas ir ievērojami zemākas, un vienlaikus šādu sadarbības partneri ir iespējams uztvert arī kā drošāku un stabilāku, jo tā izdevējs ir pašvaldība. Norādāms, ka laikraksts „Iecavas Ziņas" kopš 2012.gada tiek drukāts 1000 eksemplāros, kas apstiprina iepriekš norādītās tirgus tendences un liecina par stabilu lasītāju skaitu *(lietas 134., 135.lapa)*.

[22] Pretēji laikraksta „Iecavas Ziņas" stabilajai situācijai tirgū, laikrakstam „Bauskas Dzīve" vērojams abonentu kritums. Pieteicējas apkopotā informācija, norāda uz tendenci samazināties laikraksta „Bauskas Dzīve" abonentu skaitam Iecavā vairāk kā par 9% gadā *(lietas 130., 132.lapa)*. Atzīstams, ka laikraksta „Bauskas Dzīve" abonentu kritums ir novērojams arī citos novados, tomēr ievērojami būtiskāks tas ir Iecavā. Piemēram, 2014.gadā Iecavā laikraksta „Bauskas Dzīve" abonentu skaita kritums bija 10%, bet kopumā 3,2%, 2015.gadā Iecavā laikraksta „Bauskas Dzīve" abonentu skaita kritums bija 9,7%, bet kopumā 6,6%, 2016.gadā Iecavā laikraksta „Bauskas Dzīve" abonentu skaita kritums bija 9,1%, bet kopumā 4,4% *(lietas 132.lapa)*.

Pieteicēja aprēķinājusi no internētā publicētājiem laikraksta „Iecavas Ziņas" eksemplāriem reklāmas laukumus, kuri netiek publicēti laikrakstā „Bauskas Dzīve" *(lietas 133.lapa)*. Vidēji 61,8% laikrakstā „Iecavas Ziņas" publicēto reklāmu netiek publicētas laikrakstā „Bauskas Dzīve".

Iepriekš minētais apliecina reklāmas un sludinājumu devēju neieinteresētību publicēt reklāmas par tirgus cenām laikrakstā „Bauskas Dzīve". Tā rezultātā daļa no ierobežotā reklāmas un sludinājumu tirgus ienākumiem nonāk publiskās personas – domes izdotā laikraksta „Iecavas Ziņas" rīcībā, kurš vienlaikus saņem dotācijas no domes budžeta, nostādot privāto izdevēju – pieteicēju, krietni neizdevīgākā stāvoklī un apdraudot laikraksta „Bauskas Dzīve" pastāvēšanu.

[23] Saskaņā ar Konkurences likuma 18.panta pirmo daļu negodīga konkurence ir aizliegta. Savukārt atbilstoši minētā likuma panta otrajai daļai par negodīgu konkurenci uzskatāmas darbības, kuru rezultātā tiek pārkāpti normatīvie akti vai godīgas saimnieciskās darbības paražas un ir radusies vai varētu rasties konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana.

Izskatot šo lietu, tiesa ņem vērā arī Konkurences padomes sniegto atzinumu, kurā Konkurences padome norādījusi, ka situācijā, kad tirgū ir pietiekama konkurence, kurā pastāv jau privāts laikraksts „Bauskas Dzīve", kas spēj nodrošināt patērētāju (klientu) vajadzības, nav pieļaujams, ka dome, izdod savu informatīvo izdevumu, iesaistās reklāmas un sludinājumu tirgū. Konkurences padomes ieskatā, domei būtu jāpārtrauc reklāmu un sludinājumu publicēšana laikrakstā „Iecavas Ziņas".

Izvērtējot lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, tiesai nav pamata apšaubīt kompetentās iestādes atzinumā pausto viedokli. Dome, izdodot laikrakstu, kas tiek dotēts no pašvaldības līdzekļiem, un ievietojot šajā laikrakstā reklāmas un sludinājumus, ierobežo un deformē konkurenci.

[24] Balstoties uz iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pastāvīgā tendence samazināties laikraksta „Bauskas Dzīve" abonentu skaitam, apstiprina faktu, ka atšķirīgie apstākļi, kādos darbojas pašvaldības un privātpersonas izdotie laikraksti, kas ir vienā reģionā savstarpēji konkurējoši reklāmas un

sludinājumu tirgū, rada pieteicējai kā laikraksta „Bauskas Dzīve" izdevējai būtisku tiesību aizskārumu un nopietni apdraud laikraksta „Bauskas Dzīve" pastāvēšanu.

Šādos apstākļos domei uzliekams pienākums novērst pārkāpumu, pārtraucot laikrakstā „Iecavas Ziņas" publicēt trešo personu reklāmas un sludinājumus.

[25] Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 92.pantam ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 4.panta pirmajai daļai zaudējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats ir iestādes izdots prettiesisks administratīvais akts vai veikta prettiesiska faktiskā rīcība.

Tiesa spriedumā [18] ir atzinusi domes rīcību, publicējot laikrakstā „Iecavas Ziņas" trešo personu reklāmas un sludinājumus, par prettiesisku. Tādējādi ir prezumējams pieteicējas tiesību aizskārums – kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats.

[26] Pieteicēja uzskata, ka domei ir pienākums atlīdzināt pieteicējai mantiskos zaudējumus 17 848 *euro* apmērā, ko veido neiegūtā peļņa par reklāmu 16 626 *euro* un līdzjūtības sludinājumiem 1222 *euro*. Pieteicējas ieskatā atlīdzināmi zaudējumi, kas radušies 2013., 2014. un 2015.gadā.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 91.panta ceturto daļu privātpersona iestādes faktisko rīcību var apstrīdēt un pārsūdzēt tāpat kā administratīvo aktu. Savukārt likuma 79.panta pirmā daļa noteic, ka administratīvo aktu var apstrīdēt viena mēneša laikā no tā spēkā stāšanās dienas, bet, ja rakstveidā izdotā administratīvajā aktā nav norādes, kur un kādā termiņā to var apstrīdēt, – viena gada laikā no tā spēkā stāšanās dienas.

Pieteicēja ar 2016.gada 29.janvāra iesniegumu vērsusies domē par domes faktiskās rīcības izbeigšanu un zaudējumu atlīdzinājumu. Tātad pieteicēja var apstrīdēt faktisko rīcību, kas ilgusi vienu gadu, pirms tās vēršanās iestādē. Tā kā prasījums par zaudējumu atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, tiesai nav pamata vērtēt pieteicējas prasītos zaudējumus, kuri radušies 2013. un 2014.gadā.

[27] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta pirmā daļa noteic, ka mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ.

[27.1] Pieteicēja norāda, ka reklāma laikrakstā „Iecavas Ziņas" aizņem vienu lappusi jeb aptuveni 400 cm^2 katrā numurā. Ņemot vērā, ka Iecavas novada pašvaldības budžeta iestādes un kapitālsabiedrības ir atbrīvotas no samaksas par sludinājumu publicēšanu un sludinājumus rubrikās „Aicina darbā" un „Vēlas strādāt" publicē bez maksas, kopējā komerciālā reklāma aizņem aptuveni pusi no lappuses jeb 200 cm^2 vidēji katrā laikraksta „Iecavas Ziņas" numurā.

Pieteicēja aprēķinājusi, ka vidēji Zemgales reģiona laikrakstos melnbaltas reklāmas laukumu cena (bez 21% PVN) [20] ir 1,066 *euro* par 1 cm^2. Secināms, ka laikraksts „Iecavas Ziņas" piedāvā 2,48 reizes zemāku reklāmas laukumu cenu salīdzinājumā ar neatkarīgajiem komerciālajiem laikrakstiem. Pieņemot, ka vismaz puse no komerciālās reklāmas tiktu publicēta laikrakstā „Bauskas Dzīve", šobrīd negūtās peļņas veidā dome 2015.gadā ir radījusi pieteicējai vismaz 5712 *euro* zaudējumus (100 cm^2 x 1,12 *euro* par 1 cm^2 x 51 numurs=5712 *euro*).

[27.2] Tāpat pieteicēja aprēķinājusi, ka vidēji Zemgales reģiona laikrakstos vienas līdzjūtības cena (ar 21% PVN) privātpersonām [20] ir 10,22 *euro*. Secināms, ka laikraksts „Iecavas Ziņas" piedāvā 2,94 reizes zemāku cenu nekā tirgus vidējā cena. 2015.gadā laikraksts „Iecavas Ziņas" publicējis līdzjūtības 66 reizes. Pieņemot, ka vismaz puse līdzjūtību tiktu publicētas laikrakstā „Bauskas Dzīve", ja laikraksts „Iecavas Ziņas" neveiktu saimniecisko darbību sludinājumu tirgū, pieteicēja varētu būt nodarīti zaudējumi negūtās peļņas veidā 319,44 *euro* 2015.gadā (66 gab./2 x 9,68 *euro*/gab.=319,44 *euro*).

Tādējādi kopējā zaudējumu summa par reklāmas un līdzjūtības sludinājumu nepublicēšanu 2015.gadā ir 6031,44 *euro*.

[28] Tiesas ieskatā, atbilstoši Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7.panta otrajai daļai, pieteicēja ir pierādījusi, ka notikumu parastās attīstības gaitā peļņa tiktu gūta. Tiesas ieskatā ar lielu ticamības pakāpi var atzīt, ka gadījumā, ja laikraksts „Iecavas Ziņas" neveiktu komercdarbību reklāmu un līdzjūtību tirgū, tās tiktu publicētas laikrakstā „Bauskas Dzīve". Norādāms, ka pieteicēja prasa atlīdzināt tikai pusi no negūtās peļņas, tādējādi atvieglojot pierādīšanas pienākumu.

Izvērtējot pieteicējas prasītā zaudējuma apmēru, tiesa nekonstatē pieteicējas līdzatbildību. Pieteicējai nebija nekādu iespēju savādāk ietekmēt domes lēmumu, tās izdotajā laikrakstā publicēt reklāmas un sludinājumus, kā vienīgi tikai vēršoties tiesā. Savukārt dome savā rīcībā prettiesiskuma pazīmes nesaskata. Vērtējot līdzatbildību, tiesa ņem vērā to, ka dome ir nepamatoti kavējusies ar pieteicējas iesnieguma izskatīšanu un Lēmuma pieņemšanu.

[29] Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 12.panta pirmo daļu zaudējuma apmēru nosaka, izmantojot pierādīšanas līdzekļus. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 97.pantam, nosakot mantiskā zaudējuma un personiskā kaitējuma priekšnosacījumus un atlīdzinājuma apmēru, piemēro civiltiesību principus, ja likumā nav noteikts citādi.

Dome Lēmumā nav vērtējusi pieteicējas iesniegtā zaudējuma atlīdzinājuma pamatotību. Līdz ar to dome nav izmantojusi savas tiesības iebilst pieteicējas veiktajam zaudējumu aprēķinam. Savukārt tiesai nerodas šaubas par veiktā zaudējumu aprēķina pamatotību.

[30] Balstoties uz iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka pieteicējai ir tiesības uz mantisko zaudējumu atlīdzinājumu 6031,44 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246.-251.pantu, 253.panta piekto daļu, 255.panta otro un trešo daļu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

Apmierināt daļā sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BAUSKAS DZĪVE" pieteikumu.

Atzīt par prettiesisku Iecavas novada domes faktisko rīcību, izdodot laikrakstu „Iecavas Ziņas", kurā publicētas trešo personu reklāmas un sludinājumi.

Uzlikt par pienākumu Iecavas novada domei novērst pārkāpumu, pārtraucot laikrakstā „Iecavas Ziņas" publicēt trešo personu reklāmas un sludinājumus.

Uzlikt par pienākumu Iecavas novada pašvaldībai atlīdzināt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „BAUSKAS DZĪVE" mantiskos zaudējumus 6031,44 *euro* (seši tūkstoši trīsdesmit viens *euro* un četrdesmit viens cents).

Noraidīt pārējā daļā sabiedrības ar ierobežotu atbildību „BAUSKAS DZĪVE" pieteikumu.

Piespriest no atbildētājas Iecavas novada pašvaldības par labu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „BAUSKAS DZĪVE", reģ. Nr./reģistrācijas numurs/, samaksāto valsts nodevu 28,46 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnesis M.Birkmanis